

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

МАТЕРІАЛИ
У МІЖНАРОДНОГО ПРАВНИЧОГО ФОРУМУ

10 червня 2022 р.
Чернівці

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

МАТЕРІАЛИ

У МІЖНАРОДНОГО ПРАВНИЧОГО ФОРУМУ

10 червня 2022 року
м. Чернівці

Чернівці
Мехнодрук
2022

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32 я43
П 68

Рекомендовано до друку Кафедрою публічного права
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 11 від 7 червня 2022 р.

Редакційна колегія:

- Ковбас І.В. Голова ГО «Правничий Щит», д.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Бабін І.І. Заступник голови ГО «Правничий Щит», к.ю.н., доц. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Ющик О.І. к.ю.н., доц. кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Торончук І.Ж. к.ю.н., доц. кафедри Європейського права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
- Дрегіч Василе професор факультету права та адміністративних наук, Університет Овідія в Констанці, Румунія
- Крайній П.І. Заступник голови ГО «Правничий Щит», ас. кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Права людини та публічне врядування в сучасних умовах :

П 68 Матеріали V Міжнародного правничого форуму, 10 червня 2022 р., м. Чернівці/ Уклад. І.В. Ковбас, І.І. Бабін, О.І. Ющик, І.Ж. Торончук, П.І. Крайній. Чернівці: Технодрук, 2022. 327 с.
ISBN 978-617-8034-4

Збірник містить матеріали доповідей учасників V Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування в сучасних умовах».

Міжнародний форум присвячено проблемам правового регулювання прав людини та публічного врядування в сучасних умовах.

УДК [342.7:35](477)
ББК 67.9(4Укр)300,32 я43

Автори несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

© ЧНУ ім. Юрія Федьковича, 2022
© Ковбас І.В., Бабін І.І., 2022
© ЮФ КП, 2022
© ПВКФ «Технодрук», 2022

ISBN 978-617-8034-4

ЗМІСТ

Вітальне слово Голови комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Сергія Бабака та голови підкомітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Валерія Колюха.....10

НАУКОВІ ДОПОВІДІ СЕКЦІЙ

**«ПРАВА ЛЮДИНИ – ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПЛАСТ КОНСТИТУЦІЙ»
«СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО
РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ».
«ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПУБЛІЧНОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ»**

Колюх В.

Інститут конституційної скарги як засіб правового захисту прав і свобод людини і громадянина 11

Вдовічен В.А.

Інформаційний простір як об'єкт охорони адміністративної відповідальності ... 13

Лученко Д.В.

Безпосереднє здійснення влади народом: особливості, зумовлені цифровою епохою..... 16

Коломоєць Т.О.

«М'яка» нормативна модель обмеження щодо сумісництва та суміщення публічних службовців – вимога воєнного часу..... 18

Колпаков В.К.

Адміністративне право: еволюція до людиноцентризму..... 20

Коваль М.В.

Деякі питання щодо впливу людського фактору в управлінську діяльність відносно керування справами суспільства та держави..... 23

Кузьменко О.В.

Тимчасовий захист та статус біженця як форми міжнародного захисту громадян України від російської агресії в країнах ЄС 28

Стрельцова Є.Д.

Закріплення прав людини в положеннях міжнародного приватного права: окремі аспекти..... 32

Гаврилук Р.О., Пацурківський П.С.

Методологічне значення Рішення Європейського суду з прав людини щодо альтернативного вирішення спору у справі «Компанія «Регент» проти України (заява №773/03) від 3 квітня 2008 року..... 35

Щербанюк О.В., Бзова Л.Г.

Кримінальне правосуддя в умовах воєнного часу..... 39

Кириченко О.А.

Альтернативний варіант розвитку редакції статті Основного закону про базисні оперативні та бюрократичні порядки забезпечення дотримання та відновлення правового статусу людини..... 41

Діхтієвський П.В., Пашинський В.Й.

Публічне управління обороною у Сполучених Штатах Америки..... 47

Решота В.В.

Проблеми доступу до адміністративних судів під час дії воєнного стану..... 50

Школик А.М.	
Адміністративне оскарження в умовах воєнного стану.....	53
Чорна В.Г.	
Способи підвищення трудової мотивації засуджених.....	55
Soloviova A.M.	
The right of peoples to self-determination in new reality.....	59
Кудерська Н.І.	
Проблемні питання правової охорони культурної спадщини в Україні під час війни (2014 р.-т.ч.).....	61
Ковбас І.В.	
Правові аспекти заборони діяльності політичних партій у мирний час та в умовах дії воєнного стану.....	64
Гусар О.А.	
Інформаційна безпека людини в умовах воєнного стану.....	67
Устинова І.П.	
Правові питання нормативного регулювання електронних грошей в Україні...	70
Миронець О.	
Права людини в часи трансгуманізму.....	73
Alper Ramazan	
Processing of personal data and imperatives of respect for human rights in public administration.....	75
Petríková Lucia, Tureková Zlatica Poláček	
The Employment of Foreigners in Conditions of the Slovak Republic.....	77
Júda Vierošlav	
Institute of Expropriation in the Legal Order of the Slovak Republic.....	82
Čellár Miroslav	
To block or not to block? Freedom of expression on the Internet in the Slovak Republic after the military invasion of the Russian Federation in Ukraine.....	87
Kolarov Emanuil	
Human Rights and Administrative Process in Republic of Bulgaria.....	90
Kremena Rayanova	
The Beijing declaration.....	94
Radeva Maria	
The role of the General Labour Inspectorate in the protection of workers' rights in the Republic of Bulgaria.....	98
Marinova Elina	
Fundamental taxpayers' rights in EU law.....	101
Тарасевич Т.Ю.	
Спеціальне закріплення соматичних прав людини в конституціях сучасних держав крізь призму впливу біотехнологій на їх розвиток.....	107
Вдовічена Л.І.	
Податкова консультація як інструмент захисту прав платника податків.....	109
Федорук Н.С.	
«Право на належне урядування» як відображення базового природнього права людини у взаємовідносинах із органами публічної влади.....	112
Білокурська О.В.	
Конституційне право на освіту в умовах воєнного стану в Україні.....	114

Меленко О.В.	
Психолого-правова сутність та ознаки масовидної поведінки: трансформаційний погляд крізь призму війни.....	116
Торончук І.Ж., Вівчар М.Г.	
Перспективи створення міжнародного трибуналу для розслідування злочинів воєнної агресії росії в Україні	120
Максимюк О.Д.	
Юридична відповідальність та публічно-правові обмеження.....	123
Гетманцев О.В.	
Цивільне судочинство в умовах воєнного стану.....	125
Татулич І.Ю.	
Виконання рішення суду про стягнення аліментів у період воєнного стану.....	127
Остафійчук Л.А.	
Поняття «збройні сили» і «комбатант» у міжнародному гуманітарному праві.....	131
Худик А.М.	
Кошти Державного бюджету України як об'єкт права власності Українського народу: за Конституцією України.....	134
Анісімов О.В.	
Ілюзія захисту.....	138
Кремova Д.С.	
«Присяжні» норми службового права: системний погляд в умовах воєнного стану.....	141
Кудерська І.О.	
Проблеми охорони нематеріальної культурної спадщини в Україні під час військових дій (2014 – т.ч.).....	143
Нестеренко Л.Б.	
Медіація як ефективний спосіб захисту прав людини у спорах за участі органів публічної адміністрації.....	146
Ковбас Г.	
Економіко-правничий механізм мотивації персоналу у рамках антикризового управління.....	149
Полагнин Д.Д.	
Валютні операції в умовах воєнного стану.....	151

НАУКОВІ ДОПОВІДІ СЕКЦІЇ

«Кримінальна юстиція в умовах правового режиму воєнного стану»

Стрельцов Є.Л.	
Сучасні воєнні конфлікти: складність визначення.....	153
Klochko Alyona	
Criminal and legal protection of land relations after the opening of the agricultural land market in Ukraine.....	155
Денисов С.Ф., Заїка Д.Є.	
Дослідження проблем загальноосвітнього і професійно-технічного навчання засуджених осіб.....	158
Жаровська Г.П.	
Кримінальна юстиція - ключовий суб'єкт публічного врядування в умовах правового режиму воєнного стану.....	160

Огерук І.С.	
Особливості судового контролю у кримінальному провадженні в умовах правового режиму воєнного стану.....	164
Гловюк І.В.	
Деякі питання надання правової допомоги потерпілим в умовах воєнного стану	167
Орловська Н.А.	
Актуальні питання практики ЄСПЛ щодо відповідальності за геноцид.....	170
Андрушко А.В.	
Проблемні питання імплементації норм міжнародного права про відповідальність за злочини проти людяності.....	173
Балобанова Д.О.	
Динаміка кримінального права України в умовах воєнного стану.....	175
Vasile T. Drăghici	
The crime of genocid in the light of the Romanian criminal law.....	178
Кришевич О.В.	
Проблемні питання кримінальної відповідальності за шахрайство в умовах воєнного стану.....	181
Острогляд О.В.	
Кримінально-правова політика в умовах правового режиму воєнного стану: аспект заохочувальних норм.....	185
Тимофєєва Л.Ю.	
Точність кваліфікації злочинів в умовах воєнного стану.....	188
Політова А.С.	
Поширення торгівлі людьми в умовах збройного конфлікту в Україні.....	191
Ланцедова Ю.О.	
Розвиток розуміння сутності правового статусу людини та головного конституційного обов'язку з його утвердження і забезпечення.....	194
Попович О.В.	
Гносеологічні проблеми розвитку кримінального законодавства в умовах правового режиму воєнного стану.....	196
Репецький С.П.	
Актуальні проблеми кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни.....	199
Островський С.О.	
Поняття взаємодії в системі правоохоронних органів України.....	202
Колодяжний М.Г.	
Захист права громадян на безпеку у сфері дорожнього руху в Україні.....	205
Степанова Ю.	
Щодо видів кримінальних правопорушень, протидія яким здійснюється Державною прикордонною службою України.....	208
Шевчук А.В., Боднарук О.М.	
Псевдоволонтерство та «білокомірцеве мародерство»: кримінально-правові новели.....	210
Ющик О.І.	
Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.....	213
Гусар Л.В., Тома М.Г.	
Кримінологічна характеристика особистості терориста.....	216

Продан Т.В.	
Індивідуальна профілактика як основа протидії злочинності.....	218
Стратій О.В.	
Важливість судового захисту прав та свобод людини в умовах правового режиму воєнного стану.....	220
Попович М.В.	
Діджиталізація кримінального судочинства в умовах режиму воєнного стану...	223

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Кожокар І.Ю.	
Актуальні криміналістичні засоби в умовах війни	227
Федорчук М.Д.	
Свобода пересування в умовах воєнного стану в Україні.....	229
Волкова Н.О.	
Особливості здійснення громадського контролю над станом атмосферного повітря в індустриальних містах України.....	232
Григорчак Ю.П.	
Аналіз зарубіжного законодавства у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.....	236
Ратушенко О.	
Застосування адміністративних стягнень до неповнолітніх осіб крізь призму дії принципу невідворотності відповідальності.....	238
Гавалешко П.С.	
Особливості реалізації права людини на апеляцію в умовах війни в Україні.....	240
Аверіна Є.А.	
Міжнародно-правові аспекти нотаріальної діяльності.....	242
Зелена Інга	
Нейтралітет та позаблоковий статус України: міжнародно-правові аспекти.....	245
Колбіна Н.Г.	
Поняття та особливості методів діяльності публічної адміністрації в сфері адміністративно-правового регулювання виробництва та обігу дитячого харчування.....	249
Грицьків А.	
Права людини та тероризм крізь призму застосування європейського ордеру на арешт.....	251
Куп'янська А.М.	
Аргументація окремої думки судді в процесі конституційного судового контролю.....	253
Волошина А.С.	
Порядок здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану.....	256
Мошковський А.О.	
Історія молодіжної політики в Україні.....	259
Руснак Л.В.	
Конституційний Суд України як орган забезпечення дотримання прав людини в Україні в умовах воєнного стану.....	262

Таргоній Ю.Я., Яворська О.С.	
Застосування договору рахунка умовного зберігання (ескроу) при купівлі нерухомості в Україні як інструмент для захисту прав та інтересів учасників правовідносин.....	263
Харченко М.В.	266
Судовий розсуд як важіль захисту прав людини.....	
Цьоменко А.	268
Захист персональних даних органами публічної влади в умовах війни.....	
Чорний С.В.	270
Україна як член МОКП – Інтерпол.....	
Чорненька Д.С.	274
Законодавчі гарантії права людини на життя: конституційно-правовий аналіз	

ПЕРШІ КРОКИ В НАУЦІ

Брейтар Ю.О., Ковбас І.В.	
Гене́за нотаріальної діяльності на Буковині (Австрійський період).....	278
Бутюк Н.І., Ющик О.І.	
Воєнний стан як каталізатор змін до кримінально-процесуального законодавства.....	280
Будник В.А., Коваль М.В.	
Особливості адміністративного процесуальногосудочинства в Україні.....	283
Гордуна Є.А., Шевчук А.В.	
Воєнний стан як обставина, що обтяжує покарання.....	287
Драгомерецька Д.В., Крайній П.І.	
Адміністративно-правове регулювання мобілізації в Україні.....	290
Єримей В.Р., Ковбас І.В.	
Гене́за інституту нотарів на українських землях під владою Румунії.....	293
Єримей В.Р., Нестеренко Л.Б.	
Відповідальність за відмову від безготівкових розрахунків в Україні.....	295
Кириченко О.А., Бондаренко І.В.	
Альтернативний варіант розвитку інституту президента держави, прокуратури та інших антиделіктних органів в контексті забезпечення дотримання та відновлення правового статусу людини.....	297
Kudelska Alina, Yatsyk Tetiana	
Notarial services during martial law.....	300
Mazur T.Y., Yatsyk T.P.	
Activities Of National Agency On Corruption (NACP) prevention during the military state in Ukraine.....	302
Матушак С.А., Крайній П.І.	
Адміністративно-правові аспекти реалізації громадянами процедури отримання та застосування вогнепальної зброї в умовах правового режиму воєнного стану.....	305
Озерова А.О., Ковбас І.В.	
Умови допуску до професії нотаріуса. Актуальні питання сьогодення.....	307
Онофрейчук О.С., Шевчук А.В.	
Оцінка нормативних змін кримінального законодавства України в умовах воєнного стану.....	309

Pidhorodetskyi V., Yatsyk T.P. Unauthorized spread of information on the means of counteracting the armed aggression of the russian federation: an analysis of article 114-2 of the Criminal Code of Ukraine.....	312
Pleshkun D.R., Yatsyk T.P. Looting and other crimes committed during martial law.....	314
Середенко В.В., Жаровська Г.П. Правовий статус військовополонених та правила поводження з ними в умовах російсько-української війни 2022 року.....	315
Коваль О., Ющик О.І. Здійснення кримінального провадження під час дії воєнного стану на території України.....	318
Trokhliuk L.S., Yatsyk T.P. The relevance and necessity of establishing criminal liability for photo and video shooting of military facilities.....	320
Chornoivan Y.S., Yatsyk T.P. Marauding is a criminal offense during russia's full-scale invasion of Ukraine.....	322
Крайній П.І. Цивілізаційний підхід у науковому дослідженні громадських рад та їх адміністративно-правового статусу в Україні.....	323

***Шановні учасники, організатори та гості V Міжнародного
правничого форуму «Права людини та публічне врядування в
сучасних умовах»!***

Прийміть найшнрші вітання з початком роботи V Міжнародного правничого форуму «Права людини та публічне врядування в сучасних умовах»!

У той час, як наша держава протистоїть військовій агресії, множаться випадки порушення базових прав людини на нашій території, необхідністю стає об'єднання суспільства навколо розуміння надважливості забезпечення прав людини, поширення знань про основоположні права і свободи, залучення до дискусії фахівців у сфері захисту прав людини, експертів з міжнародного гуманітарного права, провідних науковців та науково-педагогічних працівників.

За роки незалежності Україна закріпила у світі статус вільної демократичної держави, громадяни якої мають рівні права та свободи, закріплені Конституцією України, а органи державної влади забезпечують механізми реалізації та захисту основоположних прав і свобод.

З умовах правового режиму воєнного стану тим важливіше постійно наголошувати про ціннісний європейський вибір нашої країни, що полягає у повазі до невід'ємних прав і свобод людини і громадянина, забезпеченні права на їх захист, нетерпимість до дискримінації.

Сьогодні кожним кроком, кожним рішенням, спільними зусиллями ми підтверджуємо статус демократичної, правової держави, у якій виховується повага до принципів верховенства права, справедливості та гуманізму.

Висловлюємо щиру вдячність наукових і науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, учасникам форуму за активну участь у підготовці та його проведенні. Впевнені, що зібрані матеріали дадуть новий поштовх для розвитку вітчизняної наукової думки у сфері захисту прав та свобод людини. Бажаємо всім учасникам і організаторам творчого натхнення, вагомих наукових здобутків та професійної реалізації!

З повагою,

**Голова Комітету
Верховної Ради України з питань освіти, науки
та інновацій**

С. В. Бабак

**Голова підкомітету з питань науки та інновацій
Комітету Верховної Ради України
з питань освіти, науки та інновацій**

В. В. Колюх

*Торончук І.Ж., к.ю.н, доц., доцент
кафедри Європейського права та
порівняльного правознавства юридичного
факультету ЧНУ імені Юрія
Федьковича*

*Вівчар М.Г., студентка 4 курсу
юридичного факультету Чернівецького
національного університету імені
Юрія Федьковича*

Перспективи створення міжнародного трибуналу для розслідування злочинів воєнної агресії росії в Україні

Суверенітет, насильство та права людини – це питання, які постійно турбують дослідників міжнародного права, та слугують фундаментом для переосмислення онтологічної структури міжнародних відносин з метою встановлення ефективного міжнародного механізму захисту суверенітету держави як суб'єкта в міжнародних відносинах. Тому ХХІ століття є часом дискусійного обговорення ефективності міжнародної правової системи захисту державного суверенітету та прав з метою належного забезпечення міжнародного правопорядку. Незважаючи на загальну політику всього світу після Другої Світової Війни, спрямовану на гуманізацію міждержавних відносин, формування усталених кордонів між державами та підтримання дружніх відносин, наслідком якої стало формування численних міжнародних і регіональних організацій (Організація Об'єднаних Націй, Рада Європи тощо), після початку повномасштабної війни Російською Федерацією проти України стало очевидним, що міжнародно-правовий механізм захисту суверенітету та прав людини неефективний і потребує удосконалення та введення нових механізмів захисту.

Ідея створення Міжнародного трибуналу з розгляду злочинів РФ на території України є засобом покарання вищого керівництва РФ за злочини, скоєні в Україні, та відновлення світового правопорядку. Міжнародний судовий розгляд має привернути увагу міжнародної спільноти на недоліки міжнародно-правової системи захисту прав людини та необхідність її реформування.

24 лютого 2022 року Російська Федерація вторглася в Україну. Генеральний секретар ООН у своїй заяві від 24 лютого 2022 року нагадав, що застосування сили однією країною проти іншої є відмовою від принципів, які кожна країна зобов'язалася дотримуватися, і що нинішній військовий наступ Російської Федерації суперечить Статуту ООН.

Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції від 2 березня 2022 р. визнала напад РФ на Україну найрішучішою агресією та порушенням пункту 4 статті 2 Статуту ООН, яка закріплює принцип утримання держав у міжнародних відносинах від загрози силою або її застосування як проти територіальної недоторканності чи політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим способом, несумісним із цілями ООН [1].

Зокрема, у голосуванні Генасамблеї ООН брали участь 175 держав, серед яких 93 проголосували за, 58 утримались та 24 були проти. Серед тих, хто проголосував проти, - Росія, Китай, Куба, Північна Корея, Іран, Сирія, В'єтнам та ін. [2].

Отже, країни демократичного світу беззаперечно засудили оголошення Російською Федерацією від 24 лютого 2022 року про проведення «спеціальної

військової операції» в Україні та визнали, що військові дії Російської Федерації на суверенній території України мають такий масштаб, якого міжнародне співтовариство не бачило в Європі протягом десятиліть, і що необхідні термінові дії, щоб врятувати це покоління від лиха війни.

Подібно до Лондонської декларації 1942 року, яка заклала основу для Нюрнберзького трибуналу, 4 березня 2022 року проголошено Декларацію про створення Спеціального трибуналу для покарання злочину агресії проти України [3].

Заклик до створення спеціального трибуналу для покарання злочину агресії проти України (далі-Заклик) наголосив на тому, що жодна діюча міжнародна судова інстанція не надає достатньої можливості розглянути в повному обсязі злочини, скоєнні вищим командуванням РФ в Україні.

Ключовими тезами Заклику є:

- Дії РФ, у тому числі самого Путіна, посягають на принцип верховенства права та на право всіх народів на самовизначення.

- Створення Міжнародного трибуналу зробить розгляд справ повним, усебічним та об'єктивним, оскільки не буде обмеженим рамками існуючого суду, предмет розгляду буде спрямований на конкретний об'єкт

- Країни повинні погодитися надати юрисдикцію, що впливає з національних кримінальних кодексів і загального міжнародного права, спеціальному кримінальному трибуналу, а також надати такому суду юрисдикцію для розслідування як винних у злочині агресії, так і тих, хто суттєво сприяв вчиненню злочину або впливав на його вчинення.

Декларація викликала жваву дискусію серед міжнародно-правової спільноти. Зокрема, найбільш повно з даного приводу висловився Кевін Джон Хеллер (професор міжнародного права та безпеки Центру військових досліджень Копенгагенського університету та професор права в Австралійському національному університеті) на онлайн-платформі для юристів, що діє в асоціації з Міжнародною комісією юристів - <http://opiniojuris.org/>.

Кевін Джон Хеллер вважає, що Заклик містить багато практичних проблем, а саме: з його слів ніхто не уявляє, коли закінчиться війна і з яким результатом, тому у разі перемоги РФ, виникне практична проблема переслідування підозрюваних і отримання доказів. Майже всі підозрювані та докази будуть у Росії, тому що, на відміну від інших міжнародних злочинів, злочин агресії зосереджується на рішеннях, які приймаються, та планах, які складаються за закритими дверима, а не на діях на полі бою. Очевидно, що Росія відмовиться співпрацювати зі Спеціальним трибуналом, та Рада Безпеки, не буде корисною завдяки постійному вето Росії.

Кевін Джон Хеллер вважає, що українська сторона занадто рано заговорила про створення трибуналу, надаючи приклад Лондонської Декларації 1942 року. Він зазначив, що фактичні дії щодо створення Нюрнберзького трибуналу почали здійснюватися лише в 1945 році, коли стало зрозумілим, що Німеччина капітулює.

На нашу думку, перспектива Створення Міжнародного трибуналу з розгляду воєнних злочинів РФ на території України стане вірогідною або після капітуляції Росії, або після укладення мирного договору між сторонами.

Держава Україна активно працює над збиранням і фіксуванням злочинів РФ так само, як і міжнародні організації.

Висновки Звіту ОБСЄ № /26/22/Rev.1 від 13 квітня 2022 року чітко вказують на масштаби злочинів, вчинений російською стороною [4]. Місія ОБСЄ виявила чіткі закономірності порушень міжнародного гуманітарного права російськими

збройними силами з багатьох досліджуваних питань. Особливо це стосується ведення ними бойових дій.

Перший незалежний звіт про ймовірний геноцид в Україні підготували 30 провідних юристів ЄС та експертів у галузі дослідження геноциду. Вони вказали, що Росія порушила другу та третю статті Конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Як докази укладачі представили приклади масових убивств цивільних, насильницьких депортацій та антиукраїнської риторики, що використовується найвищими посадовими особами Росії [5].

На нашу думку, міжнародний військовий трибунал щодо представників Російської Федерації має реалізувати послання всьому світу, що людство більше не повинно допустити таких злочинів проти миру, людства та безпеки. Проведення такого трибуналу означатиме повернення міжнародного співтовариства до тих ціннісних принципів, що проголошені у статуті ООН.

Предмет розгляду Міжнародного трибуналу з розгляду військових злочинів РФ на території України можна поділити на кілька груп.

До першої групи можуть увійти злочини проти миру, які охоплюють планування та підготовку війни, оголошення, розв'язування або ведення агресивної війни, порушення міжнародних договорів унаслідок ведення військових дій.

До другої групи необхідно віднести злочини, які міститимуть правову оцінку методів проведення військових дій, що супроводжувалися масовою загибеллю мирного населення, плановим вивезенням населення...

У третій групі необхідно сформулювати склад скоєних злочинів проти людяності. Найгостріша проблема спроба скоєння геноциду щодо українського народу представниками вищого політичного керівництва росії.

Головним принципом щодо проведення судових слухань має виступити гласність. У ході судових дебатів треба надати публічності военним злочинам, виявленим та оприлюдненим у ході процесу. Також необхідно надати юридичну оцінку невиконання міжнародних зобов'язань, конвенцій щодо військовополонених, мирного населення, цілеспрямованого знищення матеріальної, історичної та культурної спадщини України.

Міжнародно-політичне значення створення трибуналу щодо розгляду злочинів Російської Федерації проти українського народу та державності дасть можливість міжнародному співтовариству запобігти ідеї реалізовувати «державні інтереси» за рахунок воєн і людських, матеріальних ресурсів інших народів і держав.

Список використаних джерел

1. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3418304-agresia-proti-ukraini-rezolucia-genasamblei-oon.html>

2. UN General Assembly votes to suspend Russia from the Human Rights Council [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://news.un.org/en/story/2022/04/1115782>

3. Створено спеціальний трибунал для покарання злочину агресії проти України [Електронний ресурс] – <https://uinp.gov.ua/pres-centr/novyny/stvoreno-specialnyy-trybunal-dlya-pokarannya-zlochynu-agresiyi-proty-ukrayiny>

4. REPORT ON VIOLATIONS OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN AND HUMAN RIGHTS LAW, WAR CRIMES AND CRIMES AGAINST HUMANITY COMMITTED IN UKRAINE SINCE 24 FEBRUARY 2022 [Електронний ресурс] – <https://www.osce.org/files/f/documents/f/a/515868.pdf>

5. Міжнародні експерти звинуватили Росію у геноциді в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dw.com/uk/mizhnarodni-eksperty-zvynuvatly-rosiiu-u-henotsydi-v-ukraini/a-61959182>

*Максимюк О.Д., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри теорії права та
прав людин юридичного
факультету ЧНУ імені Юрія
Федьковича*

Юридична відповідальність та публічно-правові обмеження

Останніми роками Україна проходить шлях, який колись проходили країни Центральної та Східної Європи протягом 1990-х – першої половини 2000-х років. У цих країнах здійснювалась низка публічно-правових обмежень, прикладом яких були люстраційні заходи, метою яких було обмеження права окремих осіб обіймати певні посади у публічній сфері чи займатися окремими видами діяльності, що покладалися на особу залежно від її діяльності в минулому чи певних особистих якостей з метою відвернути можливі зловживання чи зберегти довіру до суспільних інституцій. Зокрема, люстрація була проведена в Чехії, Польщі, Німеччині, Угорщині, Румунії, Грузії, Литві, Латвії, Естонії та інших державах. Саме в цих країнах на рівні окремих законів була запроваджена саме державна люстрація, що мала на меті добровільне повідомлення громадянами, які претендували на зайняття відповідних посад: про їх таємні відносини з відповідними секретними службами; причини перебування за кордоном; колишнє або дійсне членство в зареєстрованих, незареєстрованих, а також таємних політичних, а також інших організаціях; фактичне дотримання вимог щодо заборони суміщення державних (виборних) посад з іншою роботою; перевірку чиновників усіх гілок державної влади, які вже займають свої посади, а також претендентів на відповідні посади й претендентів на участь у виборчих процесах на предмет їх таємного співробітництва зі спеціальними службами.

Вивченням проблем публічно-правових обмежень займалися в основному іноземні науковці, серед яких К. Вілке, Р. Давид, С. Карштедт, Н. Леткі та ін. У вітчизняній правовій літературі можна зустріти праці Ю. Безклубого, І. Кочкодана, С. Шевчука, у яких досліджуються питання публічно-правових обмежень, юридичної відповідальності та заходів юридичної відповідальності. Якщо проаналізувати Резолюцію Парламентської асамблеї Ради Європи «Про заходи щодо подолання наслідків минулих комуністичних тоталітарних систем», прийнятих 27.06.1996 р. та схвалених нею Вказівках щодо забезпечення дотримання люстраційними законами та подібними адміністративними заходами вимог правової держави, то можна з'ясувати, що публічно-правові обмеження, які застосовуються до представників попередньої правлячої еліти, повинні відповідати принципам юридичної відповідальності, зокрема принципу індивідуальної вини, а підставою їхнього застосування має бути склад правопорушення [1]. Якщо законодавством встановлюються терміни давності стосовно певних злочинів, то такі строки можуть бути продовжені, оскільки «це є суто процесуальним, а не матеріальним питанням»; у випадку діянь, які не містять ознак злочину, люстраційні заходи можуть бути